

Μίμης Ανδρουλάκης

Ιστολόγιο

Τρίτη, 1 Νοεμβρίου 2011

Δυο βήματα εμπρός, ένα βήμα πίσω

Στο προεκλογικό “Ε, Πρόεδρε!” προειδοποιούσα για το “πρώτο θανάσιμο αμάρτημα” στη διαχείριση μιας κρίσης με τα παρακάτω χαρακτηριστικά λόγια:

“Πρόεδρε...SOS! Το 60% τουλάχιστον της αποτυχίας της πολιτικής οφείλεται στον μη υπολογισμό του “Νόμου των Ακούσιων Συνεπειών”. Άλλο επιδιώκεις, άλλο προκύπτει. “Σπέρνεις σιτάρι, φυτρώνει κριθάρι”. Αυτό συμβαίνει και με τα δημοψηφίσματα. Ο Πρόεδρος ανήκε πάντα, όσα χρόνια τον ξέρω, στους ένθερμους θιασώτες τους. Εγώ αντίθετα κουβαλώ μια επιφύλαξη της δημοκρατικής αριστεράς προς δημοψηφίσματα που έχουν καισαρικό ή Γκωλικό χαρακτήρα του τύπου “ή εγώ ή το χάος”. Ο Πρόεδρος ασφαλώς είναι συνεπής με τη δημοψηφισματική του κουλτούρα αλλά τώρα το ζήτημα δεν αφορά στο γενικό σύστημα δημοκρατικών αξιών αλλά στο timing και στις ακούσιες αλυσιδωτές αντιδράσεις που μπορεί να προκαλέσει και συνεπώς να οδηγήσει στην αντιστροφή του νοήματός των πρωτοβουλιών του.

Στον καιροσκοπισμό της ηγετικής παρέας της αξιωματικής αντιπολίτευσης ο Πρόεδρος αντέταξε μια πρωτοβουλία που σ’ άλλη χρονική φάση μπορεί να ήταν λυτρωτική αλλά τώρα είναι εξαιρετικά υψηλού ρίσκου, ανεβάζει κατακόρυφα τα επίπεδα αβεβαιότητας σε μια χασοκική αγορά και σ’ ένα πολύπλοκο ευρωσύστημα όπου κάθε ασάφεια στις προοπτικές οδηγεί τους πάντες να τείνουν να προεξοφλούν τις άμεσες εξελίξεις με βάση το χειρότερο σενάριο. Ο Πρόεδρος έπρεπε να είναι πιο προσεκτικός αφού γνωρίζει δραματικά από πρώτο χέρι ότι το προεκλογικό και μετεκλογικό επιτελείο του, παρά τις προειδοποιήσεις, έκανε κακή στάθμιση των κινδύνων και γενικά παίρνει χαμηλή βαθμολογία στο πολιτικό και οικονομικό risk και crisis management. Τη διασφάλιση και βελτίωση των όρων εφαρμογής της συμφωνίας της 27ης Οκτωβρίου επεδίωξε προφανώς με την πρωτοβουλία του ο Πρόεδρος κι όμως αυξάνουν οι κίνδυνοι να τιναχτεί αυτή στον αέρα. Τον διακανονισμό του χρέους προς τους ιδιώτες ήθελε να κατοχυρώσει κι όμως τον βάζει αντικειμενικά σε αμφιβολία. Τη δημοκρατική νομιμοποίηση στοχεύει να ενισχύσει κι όμως μπορεί να υποδαυλίσει ό,τι ακριβώς ήθελε να αποφύγει, τις τυφλές εξελίξεις και τον παροξυσμό των παθών ενός νέου διχασμού. Την αναγκαία πολιτική, οικονομική και κοινωνική σταθεροποίηση να επιτύχει κι όμως είναι ενδεχόμενο να αποδεσμεύσει ανεξέλεγκτες δυνάμεις. Τον τυχοδιωκτισμό του αρχηγού της

αξιωματικής αντιπολίτευσης επιχειρήσε να συγκρατήσει κι όμως του χαρίζει απροσδόκητα ένα χαοτικό και ετερόκλητο μπλοκ δυνάμεων που τείνουν να απομονώσουν πολιτικά την κυβέρνηση.

Ένας ηγέτης μπορεί σε οριακές στιγμές να λειτουργεί ως Γουλιέλμος Τέλλος: να επιχειρεί να στοχεύσει το μήλο κι όχι το κεφάλι του παιδιού. Τότε ή τα κερδίζει όλα ή τα χάνει όλα. Το τελικό αποτέλεσμα κρίνει αν είναι πράγματι ηγέτης ή απλώς τζογαδόρος. Στο συγκεκριμένο όμως ζήτημα του δημοψηφίσματος στη συγκεκριμένη χρονική στιγμή ακόμα και στην καλύτερη περίπτωση που όλα εξελιχθούν ομαλά αν “κερδίσεις” κερδίζεις λίγα κι αν “χάσεις” τα χάνεις τελικά όλα. Όχι εσύ αλλά η χώρα η οποία τότε κινδυνεύει από την πτωχευτική καραντίνα να εξοστρακιστεί στην ανεξέλεγκτη χρεωκοπία και στην έξοδο από το ευρώ.

Υπάρχει μια εξαιρετική αρχαία ελληνική έννοια που μπορεί να μας λυτρώσει. Είναι η φρόνησις. Ας κάνουν όλοι άμεσα ένα βήμα πίσω σ’ ένα ελάχιστο σταθεροποιητικό πλαίσιο εθνικής, δημοκρατικής και κοινωνικής συνεννόησης. Τότε και μόνο, όταν μπει μια “ζώνη ασφαλείας” στη χώρα, η προσφυγή στη λαϊκή ετυμηγορία είτε μέσω εκλογών είτε μέσω δημοψηφίσματος δεν θα λύσει τα φρένα προς το γκρεμό. Παπανδρέου και Σαμαράς πρέπει άμεσα υπό τον διαμεσολαβητικό ρόλο του Προέδρου της Δημοκρατίας να κάνουν ένα πατριωτικό έντιμο βήμα προς μια στοιχειώδη τουλάχιστον δημοκρατική συμφωνία.

Διαφορετικά το μόνο που απομένει είναι η φρόνησις που απουσιάζει από τις πολιτικές ηγεσίες να περισσέψει στον ελληνικό λαό για να αποφύγουμε ένα νέο μαύρο ‘97. Κανείς όπως κι αν λέγεται, όσο ψηλά κι αν στέκεται δεν είναι υπεράνω της πατρίδας.

Η αμείλικτη μηχανή της ελληνικής τραγωδίας έχει μπει μπροστά εδώ και καιρό και όλοι - κυβερνώντες και αντιπολιτευόμενοι, πρωταγωνιστές και κομπάρσοι, “σκηνή” και “πλατεία” - κάνουν επιλογές που οδηγούν στο χαμό έτσι που να λες μωραίνει Κύριος ον βούλεται απολέσαι.

Οι πρωταγωνιστές έκαναν εν θερμώ δύο παραπάνω βήματα μπρος, είναι επείγον να κάνουν άμεσα, απόψε, αύριο το πολύ ένα βήμα πίσω. Δεν είναι η τόλμη και η πολιτική φαντασία που τους παρακινεί αλλά ένας κρυφός φόβος και η ανασφάλεια. Είναι το ψυχολογικό σύνδρομο της ματαιώσης. Ένας ηγέτης φτάνει κοντά σ’ ένα διακαή στόχο του κι όμως την ύστατη στιγμή σκηνοθετεί ασύνειδα την αποτυχία των προσπαθειών του. Καιρός για ήρεμη αυτοπεποίθηση, στωική αυτοσυγκέντρωση και εθνική ευθύνη. Καθένας πλέον ατομικά και συλλογικά αναλαμβάνει τις ευθύνες του.